

This eChok volume of
Deuteronomy
Volume 2

לע"נ גבריאל בן לאה ז"ל • נלב"ע י"ד ניסן תשס"ג

is Dedicated in loving memory of
Gabriel (Cabra) Bildirici

*by his wife Nina Bildirici
and his children & grandchildren*

acceptable state. (2) And any water that has become unfit for a dog to drink: for example, if it is so bitter, brackish, turbid, or malodorous that a dog would not drink it — then if it is in vessels, it is unfit for the washing of hands. If it is in the ground [i.e., a *mikvah* — ritual bath], it is fit for immersing [the hands]. The [water of the] hot springs of Tiberias, if in its original place, one may immerse his hands in it. But if one took from it in a vessel or channeled it in a pipe to another place, one may not wash from it, neither the washing before the meal nor the washing after, because it is unfit for an animal to drink.

ב וְכֹל מַיִם שֶׁנִּפְסְלוּ מִשְׁתִּית כָּלֵב כְּגוֹן שֶׁהָיוּ מְרִים אוּ מְלוּחִים אוּ עֲכוּרִין אוּ רִיחַ רַע עַד שֶׁלֹּא יִשְׁתֶּה מֵהֶן הַכָּלֵב בְּכֵלִים פְּסוּלִין לְנִטְיֹלַת יָדָיִם. וּבְקַרְקָעוֹת בְּשָׂרִים לְהִטְבִּיל. חֲמֵי טְבְּרִיאָה בְּמִקּוֹמָן מִטְּבִילִין בָּהֶם אֶת הַיָּדַיִם אֲבָל אִם נִטַּל מֵהֶן בְּכֵלִי אוּ שֶׁהִפְלִיג מֵהֶן אִמְדָּה לְמִקּוֹם אַחֵר אֵין נוֹטְלִין מֵהֶם לֹא רֵאשׁוּנִים וְלֹא אַחֲרוֹנִים מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לְשִׁתִּית בְּהֵמָה:

VAYEILECH FOR WEDNESDAY

וילך ליום רביעי

TORAH

תורה

יכין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי ו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

טז וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה הֲאֵת אֲתָּ שֹׁכֵב עִם אֲבֹתֶיךָ וַיִּקְוֶם עִמָּא הַדִּין וַיִּטְעֵי בְּתַר טְעוֹת עַמִּמִּי אֲרַעֲא דִי הוּא עַל תַּמָּן בִּינֵיהוֹן וַיִּשְׁבְּקוֹן דְּחַלְתֵּי וַיִּשְׁנֹן יֵת קְנִמִּי דִי גִזְרִית עֲמֵהוֹן: יז וַיִּתְקוֹף רִגְזִי בְּהוֹן בְּיוֹמָא הַהוּא וְאַרְחֻקְנוֹן וְאַסְלַק שְׁכַנְתֵּי מְנַהוֹן וַיְהוֹן לְמַבּוּז וַיִּעְרַעַן יִתְהוֹן בִּישָׁן סִגְיָאן וְעָקוּן וַיִּימַר בְּיוֹמָא הַהוּא הֲלֹא מִדְּלִית

טז וַיֹּאמֶר יְדוּהָ אֵל-מֹשֶׁה הֲנֶךָ שֹׁכֵב עִם-אֲבֹתֶיךָ וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזוֹנָה וְאַחֲרֵי אֱלֹהֵי נְכַר-הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא בְּאֶ-שָׁמָה בְּקִרְבּוֹ וְעִזְבֵנִי וְהִפָּר אֶת-בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתּוֹ: יז וְחָרָה אַפִּי בּוֹ בַיּוֹם-הַהוּא וְעִזְבֹתֵימִם וְהִסְתַּרְתִּי פְנֵי מֵהֶם וְהָיָה לְאֹכַל וּמִצָּאָהוּ רַעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וַאֲמַר בַּיּוֹם הַהוּא הֲלֹא

(16) And the Lord said to Moshe: Behold, you are [about to] lie with your forefathers, and this nation will rise up and stray after deities of the nations of the land, into which they are coming. And they will abandon Me and violate My covenant which I made with them. (17) And My fury will rage against them on that day, and I shall abandon them and hide My face from them, and they will be consumed. And they will encounter many evils and troubles, and they will say on that day: It must be because our God is no longer among us, that

RASHI

רש"י

(15) נְכַר הָאָרֶץ — means: [The deities of] the nations of the land. (17) [And I shall...] hide

(טז) נְכַר הָאָרֶץ. גִּזְרֵי הָאָרֶץ: (יז) וְהִסְתַּרְתִּי פְנֵי. כְּמוֹ

My face — as though I do not see their distress.

שְׁכִינַת אֱלֹהֵי בְנֵי עֲרֵעוֹנֵי
 בִישׂא הָאֱלֹהִים: יח וְאֵנָּה סִלְקָא
 אֶסְלֵק שְׁכִנְתִּי מִגְּדוֹן בְּיוֹמָא
 הַהוּא עַל כָּל בִישׂא דִּי עֲבָדוּ
 אֲרִי אֶתְפְּנִי לְטַעוֹת עַמְמֵי־אֵ:
 יט וְכַעֲזָן כְּתִיבוּ לְכוֹן יִתְ
 תְּשַׁבְּחַתָּא הָדָא וְאַלְפָּה לְבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל שׁוּיָה בְּפִמְהוֹן בְּדִיל
 דִּתְהִי קִדְמִי תְּשַׁבְּחַתָּא הָדָא
 לְסַהִיד בְּכִנְיִ יִשְׂרָאֵל: כ אֲרִי
 אֶעֱלֹנוּן לְאַרְעָא דִּי קִמִּית
 לְאַבְהַתְהוֹן עֲבָדָא חֶלֶב וְדַבֵּשׁ
 וַיִּכְלֹנוּ וַיִּשְׁבְּעוּן וַיִּתְּפַקְּוּ
 וַיִּתְּפְּנוּ בְּתַר טַעוֹת עַמְמֵי־אֵ
 וַיִּפְלְחוּן וַיִּרְגְּזוּן קִדְמִי וַיִּשְׁנוּן
 יִתְּ קִמִּי: כא וְהִי אֲרִי יַעֲרֵעַן
 יִתָּה בִישׂוֹן סִגְיָאן וְעַקֹּן וְתַתֵּב
 תְּשַׁבְּחַתָּא הָדָא קְדֻמוֹהִי לְסַהִיד
 אֲרִי לָא תִתְנַשִּׁי מִפּוּם בְּנֵיהוֹן

עַל כִּי־אֵין אֱלֹהֵי בְּקִרְבֵי מִצְאוֹנֵי הָרְעוֹת
 הָאֱלֹהִים: יח וְאֵנָּכִי הִסְתַּר אֶסְתִּיר פְּנֵי בְּיוֹם
 הַהוּא עַל כָּל־הָרְעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי פָנָה
 אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים: יט וְעַתָּה כְּתֹבוּ לָכֶם
 אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלַמְדָה אֶת־בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל שִׁמְרָהּ בְּפִיהֶם לְמַעַן תִּהְיֶה־לִּי
 הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְעֵד בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל: ששי שביעי
 במחברין כ כִּי־אֲבִיאֲנֹו אֶל־הָאֲדָמָה | אֲשֶׁר־
 נִשְׁבַּעְתִּי לְאֲבֹתָיו זִבַת חֶלֶב וְדַבֵּשׁ וְאָכַל
 וְשָׁבַע וְדָשַׁן וּפָנָה אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים
 וְעָבְדוּם וְנִאֲצוּנֵי וְהִפַּר אֶת־בְּרִיתִי: כא וְהִיָּה
 כִּי־תִמְצָאֵן אֹתוֹ רַעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְעָנְתָה
 הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד כִּי לֹא תִשְׁכַּח

we have encountered these evils. (18) And I shall surely hide My face on that day, because of all the evil which they have perpetrated, when they turned to other deities. (19) And now, write for yourselves this song, and teach it to the Children of Israel. Place it in their mouths, in order that this song will be for Me as a witness for the Children of Israel. (20) When I bring them to the land which I have sworn to their forefathers [to give them], a land flowing with milk and honey, they will eat and be satisfied, and live on the fat [of the land]. Then, they will turn to other deities and serve them, provoking Me and violating My covenant. (21) And it will be, when they will encounter many evils and troubles, this song will speak out to them as a witness, for it will not be forgotten by their

RASHI

רש"י

(19) **This song** — [This refers to the passage beginning with] וכפר האזינו השמים [until] וכפר האזינו השמים [that is, the passage consisting of the verses Deuteronomy 32:1-43]. (20) ונאצוני — means: "And they will provoke me to

שאני רואה בצרתם: (יט) את השירה הזאת. האזינו השמים עד וכפר אדמתו עמו: (כ) ונאצוני. והכעיסוני וכן כל ניאוך לשון בעס: (כא) וענתה השירה הזאת לפניו לעד. שהתירתי בו בתוכה

anger." Similarly, any mention of the word ניאוך in Scripture, denotes anger. (21) **This song will answer to them as a witness** — that in it, I had warned them, concerning all the things that are now befalling them [and consequently, when they read this song, they

אֲרִי גְלִי קְדָמִי יֵת יִצְרָהוֹן דִּי
אֲנֹן עֲבָדִין יוֹמָא דִּין עַד לָא
אֲעֲלִבוֹן לְאַרְעָא דִּי קִמִּית:

מִפִּי זֶרְעוֹ כִּי יִדְעָתִי אֶת־יִצְרוֹ אֲשֶׁר הוּא
עָשָׂה הַיּוֹם בְּטָרִם אֲבִיאֲנוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְתִּי:

offspring. For I know their inclination — what they [are planning] to do today, [even] before I bring them in to the land which I have sworn [to give them].

RASHI

רש"י

will not be able to claim, "Had we known all the evils that would befall us, we would have never have transgressed God's word!" For it will not be forgotten by their off

על כל המוצאות אותו: כי לא תשכח מפִּי זרעו. הרי זו הבטחה לישראל שאין תורה משתכחת מזרעם לגמרי:

spring — *This is a promise to Israel, that the Torah will never be entirely forgotten by their off spring (Shabbat 138b).*

PROPHETS Isaiah 55-56

נביאים ישעיהו פרק נה-נו

יֵא כֵן הוּי פִּתְגָם טוֹבֵי דְנִפְק מִן
קְדָמִי לָא אֲפִשֶׁר דִּיתוּב לְקְדָמִי
רִיקוֹן אֱלֹהִין עֲבַד יֵת דְרַעֲנִיא
וּמְצֻלָּח לְדִשְׁלַחְנָא לֵה: יב אֲרִי
בְחֻדָּא תִּפְקֹון מִבִּינֵי עַמְמֵיא
וּבְשִׁלְמָא תִּתּוּבְלוֹן לְאַרְעֵכוֹן
טוֹרִיא וְרַמְתָּא יְבוֹעוֹן קְדָמְכוֹן

י אֲפֹן יִהְיֶה דְבָרִי אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּי לֹא־יָשׁוּב אֵלַי
רִיקָם כִּי אִם־עָשָׂה אֶת־אֲשֶׁר חָפְצָתִי וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר
שְׁלַחְתִּיו: יב כִּי־בִשְׂמֹחָה תֵצְאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבְלוּן
הַהָרִים וְהַגְּבְעוֹת יִפְצְחוּ לְפָנֵיכֶם רְנָה וְכָל־עֵצֵי
הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ־כָף: יג תַּחַת הַנְּעֻצוֹץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ

תושבחה וְכָל אֵילָנֵי חֲקֵלָא יִשְׁעֲנוּן בְּעֲנַפְיֵהוֹן: יג חֲלָף רִשִׁיעִיא יִתְקַיְמוּן צְדִיקֵיא וְחֲלָף חִיבֵיא יִתְקַיְמוּן

55. (11) “So Shall be My word that emanates from My mouth; it shall not return to Me empty, unless it has done what I desire and has made prosperous the one to whom I sent it. **(12)** For with joy shall you go forth, and with peace shall you be brought; the mountains and the hills shall burst into song before you, and all the trees of the field shall clap hands. **(13)** Instead of the briar, a cypress shall

RASHI

רש"י

55. (12) For with joy shall you go forth — from the exile. Shall burst — shall begin. Song before you — for they will give you

(יב) כִּי בְשִׂמְחָה תֵצְאוּ. מִן הַגְּלוּת: יִפְצְחוּ. יִתְחַוּ: לְפָנֵיכֶם רְנָה. שִׁיתְנוּ לָכֶם פְּרִים וְרַמְחָם: יִמְחֲאוּ. יְכוּ

their fruit and their plants. ימחאו [means] clap hands. (13) Instead of the briar ... — Instead

PROPHETS Isaiah 55-56

נביאים ישעיהו פרק נה-נו

דחלי חטאה ויהי קדם יי לשום
 לאת עלם דלא יפסוק: א כדנן
 אמר יי טרו דינא עבידו
 צדקתא ארי קריב פורקני
 למיתי וזכותי לאתגלאה: ב
 טובי אנש דינעבד דא ובר
 אנשא דיתקיף בה יטר שפתיא
 מאחלותה ויטר ידוהי
 מלמעבד כל דביש: ג ולא
 יימר בר עמין דמתוסף על
 עמא דיי למימר אפרשא

תחת (ותחת) הסרפד יעלה הדם והיה לידוה לשם
 לאות עולם לא יפרת: נו א פה אמר ידוה שמרו
 משפט ועשו צדקה פי קרובה ישועתי לבוא
 וצדקתי להגלות: ב אשרי אנוש יעשה זאת וכן
 אדם יחזיק בה שמר שבת מחללו ושמר ידו
 מעשות כל רע: ג ואל יאמר בן הנכר הנלוה
 אל ידוה לאמר הבדל יבדילני ידוה מעל עמו
 ואל יאמר הסרים הן אני עין יבש:

יפרשנני יי מעל עמה ולא יימר סריסא הא אנא חשיב כאע יבש:

rise, and instead of the nettle, a myrtle shall rise, and it shall be for the Lord as a name, as an everlasting sign, which shall not be discontinued.” 56. (1) So says the Lord, “Keep justice and practice righteousness, for My salvation is near to come, and My benevolence to be revealed.” (2) Fortunate is the man who will do this and the person who will hold fast to it, he who keeps the Sabbath from profaning it and guards his hand from doing any evil. (3) Now let not the foreigner who joined the Lord, say, “The Lord will surely separate me from His people,” and let not the eunuch say, “Behold, I am a dry tree.”

RASHI

of the wicked, righteous peoples shall arise.
Briar ... and ... nettle — *They are species of thorns.* 56. (3) **The Lord will surely separate me** — *Why should I convert? Will not the Holy One, blessed be His name, separate me from His people when He pays their reward?*

רש"י
 כף: (ג) תחת הנעצוץ וגומר. תחת הרשעים יעלו
 צדיקים: נעצוץ וסרפד. מיני קוצים הם: (ג) הבדל
 יבדילני ה'. ולמה אתגיר הלא הקדוש ברוך הוא
 יבדילני מעל עמו בשישלם שכרם:

Writings Psalms 96-97

ט סגודו קדם יי בשבהורת
 קודשא רתתו מן קדמוי כל
 יתבי ארעא: י אמרו בעמא יי

כתובים תהלים פרק צו-צו
 ט השתחווי לידוה בהדרת קדש חילו מפניו כל
 הארץ: י אמרו בגוים | ידוה מלך אף תכון תבל

96. (9) Bow down to the Lord in the beauty of holiness; tremble before Him, all the earth. (10) Say among the nations, “The Lord reigns.” The world also is

RASHI

96. (10) Say among the nations, “The Lord

רש"י
 (ב) אמרו בגוים ה' מלך. לעתיד לבא יהא שיר זה:

מֶלֶךְ לְחֹדֶר תִּקְוִין תִּבְל דְּלֵא
 תִּתְמוּטֵט יְדִין עֲמִיא בְּתִירוּצָא:
 יא יְחֻדוֹן חִילֵי דְשִׁמְיָא וִידוּצוֹן
 צְדִיקֵי אֶרְעָא יְכִלֵי יִמָּא וּמְלִיָּה:
 יב יְבוּעַ תּוֹשִׁבְחָא חֲקֵל וְכֵל דִּי בֵּיה
 הִבְכוּ וְשִׁבְחוּן כָּל אֵילָנֵי חוּרְשָׁא:
 יג קָדָם יְיָ אֲרוּם אֲתָא לְמִדּוֹן
 אֶרְעָא יְדוֹן תִּבְל בְּצִדְקָתָא
 וְעֲמִיא בְּהִימְנוּתָא: א יְיָ מֶלֶךְ
 תְּרוּץ אֶרְעָא יְחֻדוֹן נִגּוֹן סְגִיעִין:

בַּל־תִּמּוּט יְדִין עַמִּים בְּמִישְׁרִים: יא יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם
 וְתִגַּל הָאָרֶץ יָרַעַם הַיָּם וּמְלֵאוּ: יב יַעֲלֹז שָׂדֵי
 וְכָל־אֲשֶׁר־בוֹ אֹז יִרְנְנוּ כָּל־עֲצֵי־יַעַר: יג לְפָנַי
 יְדוּהַ | פִּי בָא פִי בָא לְשֹׁפֵט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־תִּבְל
 בְּצִדְקָ וְעַמִּים בְּאִמוּנָתוֹ: צ א יְדוּהַ מֶלֶךְ תִּגַּל הָאָרֶץ
 יִשְׁמְחוּ אֵיִם רַבִּים:

established, that it cannot be moved; He will judge the peoples with equity. (11) Let the heavens be glad, and let the earth rejoice; let the sea roar, and the fullness thereof. (12) Let the field exult, and all that is therein; then shall all the trees of the forest sing for joy. (13) Before the Lord, for He has come, for He has come to judge the earth; He will judge the world with righteousness, and the peoples in His faithfulness. **97.** (1) The Lord reigns, let the earth rejoice, let the multitude of isles be glad.

RASHI

reigns — *This song shall be for the future.*

He will judge the peoples — *that it [the judgment] will be turned into clear language.*

With equity — *with merits.* (11) **Let the sea**

roar — *raise its voice.* (12) **All the trees of the forest** — *all the governments of the non-Jewish peoples.*

רש"י

יְדִין עַמִּים. אוֹתָם שִׁיְהַפֵּךְ לְהֵם שְׁפָה בְרוּרָה:

בְּמִישְׁרִים. בְּזָכוּת: (ג) יָרַעַם הַיָּם. לְהָרִים קוֹל:

(ד) כָּל עֲצֵי יַעַר. כָּל שְׁלֹטְנֵי אֲמוֹת:

Mishnah Shevuot, chapter 8

(1) There are four guardians: a) an unpaid guardian, b) a borrower, c) a paid guardian, and d) one who leases [each of whom must guard the object entrusted to them, but their

liabilities differ]. An unpaid guardian takes an oath in all cases [that he has not deliberately been negligent, and is free of liability]; a borrower pays in all cases [of injury, capture, death, loss, and theft; but if the animal died in the course of its work, he is free of liability, for he borrowed the animal for this purpose]; a paid guardian and one who leases, take an oath in the case of injury,

משנה שבועות פרק ח

א אֲרֻבָּעָה שׁוֹמְרֵי־ן הֵן, שׁוֹמֵר חֲנָם, וְהַשׁוֹאֵל, נוֹשֵׂא
 שָׂכָר, וְהַשׁוֹכֵר. שׁוֹמֵר חֲנָם נִשְׁבַּע עַל הַכֹּל. וְהַשׁוֹאֵל
 מִשְׁלָם אֶת הַכֹּל. נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשׁוֹכֵר נִשְׁבָּעִין עַל

רבנו עובדיה מברטנורא

א ארבעה שומרים הם. ודיניהן שלשה: נושא שכר. שומר בשכר: נשבע על הכל. שלא פשע: משלם את הכל. כל הנך דתנין במתניתין שבויה. ושוברה. ומתה. וגנבה ואבדה. אבל מתה מחמת מלאכה. אינו משלם. דלאו לאוקמה

capture [forced capture by robbers, which is regarded as an accident for which he is not responsible] or death, but pay for loss or theft. (2) If he [the owner] said to the unpaid guardian, "Where is my ox?" and he replied to him, "It died," and [in reality] it was injured, or captured, or stolen, or lost; [or he replied,] "It was injured," and [in reality] it died, or was captured, stolen, or lost; [or he replied,] "It was captured," and [in reality] it died, or was injured, stolen, or lost; [or he replied,] "It was stolen," and [in reality] it died, or was injured, captured, or lost; [or he replied,] "It was lost," and [in reality] it died, or was injured, captured, or stolen; [and the owner said,] "I

adjure you," and he said, "Amen," he is exempt [from a guilt-offering, for denying under oath a deposit; since he is liable an offering only in a case in which, if he had admitted the truth, he would have had to make restitution. An unpaid guardian, however, did not by his denial wish to free himself by payment, for even if he had told the truth, he would have been exempt. Accordingly, he does not bring a guilt-offering]. (3) [If the owner said to the unpaid guardian,] "Where is my ox?" and he replied to him, "I do not know what you are talking about," and [in reality] it died, or was injured, or captured, or stolen, or lost; [and the owner said,] "I adjure you," and he said, "Amen," he is exempt [for even had he admitted the truth, he would have been exempt from payment. If the owner said,] "Where is my ox?" and he replied to him, "It was lost," [and the owner said,] "I adjure you," and he said, "Amen," and witnesses testified against him, that he had eaten it, he pays the principal; if he confessed himself, he pays the principal, a fifth (see Numbers 5:7-8), and a guilt-offering [but does not pay *kefel*— double compensation. If the owner said,] "Where is my ox?" and he replied to him, "It was stolen," [and the owner said,] "I adjure you," and he said, "Amen," and witnesses testified against him that he himself had stolen it, he pays double [as does a thief, however, in the case above, where he replies, It was lost, he

רבנו עובדיה מברטנורא

בכילתא שאלה. והמשנה הזאת מפורשת בהשובר את הפועלים: **ב ואמר אמן פטור**. שאילו הודה לא היה משלם כלום. נמצא שאין כאן כפירת ממון. ואף על פי שנשבע לשקר. לא חייביה תורה קרבן שבועה: אלא היכא שכפרו ממון. וכן הדיין אינו יכול להשביע אלא על דבר שאם הודה היה חייב לשלם ממון: **ג היכן שורי א"ל אבד**. אמר לשומר חנם היכן שורי אמר לו אבד. אמר לשומר חנם היכן שורי אמר לו אבד. אמר לשומר חנם היכן שורי אמר לו אבד: **משביעך אני ואמר אמן**. והעדים מעידיים אותו שאכלו משלם את הקרן ולא כפל. ואם הודה לו מעצמו עד שלא באו עדים. משלם קרן וחומש ואשם כדין שבועת הפקדון. דאינה באה עד שמודה ושב מרשתתו ובא להתכפר: **אמר לו נגנב משביעך אני וכו'**. דשומר חנם הפוטר עצמו בטענת גנב ונשבע ובאו עדים. משלם כפל. דכתיב (שמות כב) אם לא ימצא הגנב. אם לא ימצא כמו שאמר. אלא שהוא עצמו גנבו. ישלם שנים אבל אם בא לפטור עצמו בטענת אבד אינו משלם כפל: **הודה מעצמו משלם קרן**

השבויה ועל השבויה ועל המתה, ומשלמים את האבדה ואת הגנבה: **ב אמר לשומר חנם היכן שורי**, אמר לו מת, והוא שנשבר או נשבה או נגנב או אבד. נשבר, והוא שמת או נשבר או נגנב או אבד. נשבה, והוא שמת או נשבר או נגנב או אבד. נגנב, והוא שמת או נשבר או נשבה או אבד. אבד, והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב. משביעך אני ואמר אמן, פטור: **ג היכן שורי**, אמר לו איני יודע מה אתה ג סת, והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב או אבד. משביעך אני ואמר אמן, פטור. היכן שורי, אמר לו אבד. משביעך אני ואמר אמן, והעדים מעידין אותו שאכלו, משלם את הקרן. הודה מעצמו, משלם קרן וחומש ואשם. היכן שורי, אמר לו נגנב. משביעך אני ואמר אמן, והעדים מעידין אותו שגנבו, משלם

does not pay *kefel*]; if he confessed himself [before the witnesses testify], he pays the principal, a fifth, and a guilt-offering [but not the fine of double compensation, since he confessed]. (4) If a person said to one in the marketplace, “Where is my ox that you have stolen?” and he replied, “I did not steal it,” and witnesses testified against him that he did steal it, he pays double (see Exodus 22:3); if he killed it or sold it, he pays four or five times its value (see Exodus 21:37). If he saw witnesses coming closer and closer, and he said, “I stole it, but I did not kill or sell it,” he pays only the principal [since he confessed that he stole it, even though his confession was motivated by his fear of the witnesses, it is a

valid confession, and he is exempt from paying double for the theft: And since there is no double compensation, there can't be four or fivefold payment, even though he denied the selling or killing, and witnesses testified that he did steal and sell or kill]. (5) If he [the owner] said to the borrower, “Where is my ox?” and he replied to him, “It died,” and [in reality] it was injured, or captured, or stolen, or lost; [or he replied,] “It was injured,” and [in reality] it died, or was captured, or stolen, or lost; [or he replied,] “It was captured,” and [in reality] it died, or was injured, or stolen, or lost; [or he replied,] “It was stolen,” and [in reality] it died, or was injured, or captured, or lost; [or he replied,] “It was lost,” and [in reality] it died, or was injured, captured, or stolen; [and the owner said,] “I adjure you,” and he said, “Amen,” he is exempt [from a guilt-offering, for he did not, by his false oath, attempt to evade payment, since even if the facts were in accordance with his oath, he still would have had to pay]. (6) [If the owner said to the borrower,] “Where is my ox?” and he replied to him, “I do not know what you are talking about,” and [in reality] it died, or was injured, or captured, or stolen, or lost; [and the owner said,] “I adjure you,” and he said, “Amen,” he is liable [for a guilt-offering in addition to paying for the animal, for by his oath he sought to avoid payment]. If he said to a paid guardian, or to the one who leased it, “Where

רבנו עובדיה מברטנורא

וחומש ואשם. אבל כפל לא דמודה בקנס פטור: **ד אמר לאחר מן השוק וכו'.** הכא לא גרסינן משביעך אני. דהא בלא שבועה מחייב כפל. שזה גנב ממש הוא. ובגנב כתיב ישלם שנים ואין צריך שבועה: **עדים שממשמשוין ובאין.** רבותא אשמועינן דאף על גב דמחמת ביעתותא דעדים מודה. אפ"ה מהניא הודאה ונפטור מן הכפל. וכיון דאין כפל. פטור אף מן הטביחה שכפר בה: **ובאו עדים שגנב וטבח ומכר.** דכל היכא דליכא כפל. ליכא חיוב טביחה. דתשלומי ארבעה וחמשה אמר רחמנא. ולא תשלומי שלשה וארבעה וכיון דכפל ליכא. בציר ליה חר: **ה אמר לשואל וכו' פטור.** שהרי אף כשנשבע לשקר חייב את עצמו בתשלומין. ואין בשבועה זו כפירת ממון: **ו חייב.** שהרי כפר ממון שאילו הודה היה מתחייב: **מת והוא נשבר וכו' פטור.** שאם הודה לא היה משלם. וכן גנב. והוא שאבד. או אבד.

תשלומי כפל. הודה מעצמו, משלם קרן וחמש ואשם: **ד אמר לאחד בשוק היכן שורי שגנבת, והוא אומר לא גנבתי, והעדים מעידים אותו שגנבו, משלם תשלומי כפל.** טבח ומכר, משלם תשלומי ארבעה וחמשה. ראה עדים שממשמשוין ובאין, אמר גנבתי אבל לא טבחתני ולא מכרתי, אינו משלם אלא קרן: **ה אמר לשואל היכן שורי, אמר לו מת, והוא שנשבר או נשבה או נגנב או אבד. נשבר, והוא שמת או נשבה או נגנב או אבד. נשבה, והוא שמת או נשבר או נגנב או אבד. נגנב, והוא שמת או נשבר או נשבה או אבד אבד, והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב.** משביעך אני ואמר אמן, פטור: **ו היכן שורי, אמר לו איני יודע מה אתה א סה, והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב או אבד. משביעך אני ואמר אמן, חייב.** אמר לנושא שקר והשוכר היכן שורי, אמר לו מת,

is my ox?” and he replied to him, “It died,” and [in reality] it was injured, or captured; [or he replied,] “It was injured,” and [in reality] it died or was captured; [or he replied,] “It was captured,” and [in reality] it died or was injured; “It was stolen,” and [in reality] it was lost; [or he replied,] “It was lost,” and [in reality] it was stolen [and the owner said,] “I adjure you,” and he said, “Amen,” he is exempt [in these cases, the paid guardian or the one who leased it, must pay regardless; and

they did not therefore, wish to avoid payment by their oath, and accordingly they are exempt from bringing a guilt-offering]. [If he replied,] “It died,” or “It was injured,” or “It was captured,” and [in reality] it was stolen and lost; [and the owner said,] “I adjure you,” and he said, “Amen,” he is liable [for he sought to avoid payment by his oath, since, if he had admitted that it was stolen or lost, he would have had to pay; therefore he brings a guilt-offering]. [If he replied,] “It was lost,” or “It was stolen,” and [in reality] it died, or was injured, or captured [and the owner said,] “I adjure you,” and he said, “Amen,” he is exempt [for by his oath he is making himself liable to pay, while in reality, he would have been exempt; he therefore, is exempt from bringing a guilt-offering]. This is the general rule: If a person [by lying] changes from liability to liability, or from exemption to exemption, or from exemption to liability, he is exempt [he is not attempting, by his oath, to avoid payment, and therefore he is exempt from a guilt-offering]; from liability to exemption, he is liable. This is the general rule: The one who takes an oath to make it more lenient for himself is liable; to make it more stringent for himself, is exempt [from bringing a guilt-offering].

רבנו עובדיה מברטנורא

והוא ש נגנב. פטור. שהרי שינה מחובה לחובה. ולא כפר ממון בשבועה זו: אמר לו אבד. או נגנב והוא שמת או נשבה. פטור שהרי שינה מפטור לחובה. והפסיד בשבועתו:

והוא שְׁנִשְׁבַּר או נִשְׁבַּה. נִשְׁבַּר, והוא שָׁמַת או נִשְׁבַּה. נִשְׁבַּה, והוא שָׁמַת או נִשְׁבַּר. נִגְנַב, והוא שְׁאָבַד. אָבַד, והוא שְׁנִגְנַב. מִשְׁבִּיעַךְ אֲנִי וְאָמַר אָמֵן, פְּטוּר. מֵת או נִשְׁבַּר או נִשְׁבַּה, והוא שְׁנִגְנַב או אָבַד. מִשְׁבִּיעַךְ אֲנִי וְאָמַר אָמֵן, חַיִּב. אָבַד או נִגְנַב, והוא שָׁמַת או נִשְׁבַּר או נִשְׁבַּה. מִשְׁבִּיעַךְ אֲנִי וְאָמַר אָמֵן, פְּטוּר. זֶה הַכֶּלֶל, כָּל הַמְשָׁנָה מִחֻבָּה לְחֻבָּה וּמִפְטוּר לְפְטוּר וּמִפְטוּר לְחֻבָּה, פְּטוּר. מִחֻבָּה לְפְטוּר, חַיִּב. (זֶה הַכֶּלֶל, כָּל הַנִּשְׁבַּע לְהַקֵּל עַל עֲצָמוֹ, חַיִּב. לְהַחֲמִיר עַל עֲצָמוֹ, פְּטוּר):

Gemara Shevuot 46a

גמרא שבועות דף מז.

[On the Mishnah: (see Mishnah portion, for Wednesday of previous week) “But these take an oath and receive [payment]: The hired laborer the one who was robbed.] The one who was robbed — How so? If they testified against him that he entered without permission ...” But perhaps he did not seize his pledge [the witnesses testify only that he entered the house, but perhaps they did not see him take it]. Did not Rav

נִגְזַל כִּיצַד הָיוּ מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁנִּכְנַס לְבֵיתוֹ לְמִשְׁכְּנוֹ וְכוּלֵי וְדִילְמָא לֹא מִשְׁכְּנוֹ מִי לֹא אָמַר רַב נַחְמֵן הָאִי מָאן דְּנִקְיֵט נִרְגָא בֵּינְיָה וְאָמַר אִיזִיל וְאִיקְטְלָה לְדִקְלָא דְפִלְגִיא וְאִישְׁתַּכַּח דְּקִטְלֵי וְשָׂדֵי לֹא אֲמַרִינָן דְּהוּא

Nachman say: If one held an axe in his hand, and said, "I am going to cut down the palm-tree of so-and-so," and it was found cut and cast [on the ground], we do not say that he cut it down [even though the evidence against him is strong; we must have definite proof before we oblige him to pay for the damage]? Hence, a man often boasts, but does not fulfill; here also [perhaps] he boasted, and did not fulfill! — Read [in the Mishnah]: "And seized his pledge." — Then let us see what pledge he seized [i.e., by asking the witnesses who testified he took the pledge; therefore, there would be no need for him to take an oath]! Rabbah bar bar Channah said that Rabbi Yochanan said, He claimed from him [small] vessels which may be taken under his garments

[and therefore hidden from the witnesses, who could not see exactly what he took; accordingly, he must take an oath]. Rav Yehudah said, If they [the witnesses] saw him [go in and come out] hiding articles under his garments, and he came out, and he said, "I bought them," he is not believed [even if he wishes to take an oath;]. And we do not say this, except in the case of a householder who does not usually sell his [household] articles; but in the case of a householder who sometimes sells his articles, he [the intruder] is believed [with an oath]. And [in the case of a householder] who does not usually sell his household articles we also do not say [that the intruder is not believed] except [with regard to such] articles which are not usual to hide [i.e., which a person is not ashamed to carry in the street. This person hid them because he borrowed them; if he had bought them, he would not have been ashamed to carry them openly], but [with regard to] articles which are usual to hide, he is believed [that he bought them]. And [with regard to articles] which are not usual to hide we also do not say [that he is not believed] except if he is a man who is not decorous, but [in the case of] a decorous man, that is his way [and he is believed that he bought them, even though he carries them under his garment, while others carry them openly]. And we do not say [that he is not believed] except when the householder says he lent them, and the other says he bought them, but [if the householder says the other] stole them, it is not at all in the householder's power [to say so], for we do not assuredly presume a man to be a robber [and the intruder is believed to have bought them, even if he is not a decorous person who would carry them under his garment]. And we do not say [that the intruder is not believed] except in the case of articles which it is customary to lend or hire out, but in the case of articles which are not customary to lend or hire out, he is believed [when he says he bought them]; for Rav Huna bar Avin sent [his decision that] in the case of articles which are customary to lend or hire out, and [the intruder] said, "I bought them," he is not believed; as in the case where Rava

קטלה אלמא עבד איניש דגזים ולא עבד הכא נמי דגזים ולא עבד אימא ומשכנו ולחזי מאי משכנו. אמר רבה בר בר חנה, אמר רבי יוחנן בטענו כלים הנטלין תחת כנפיו. אמר רב יהודה: ראיה שהטמין כלים תחת כנפיו ויצא ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן. ולא אמרן אלא בעל הבית שאינו עשוי למכור כליו, אבל בעל הבית העשוי למכור את כליו נאמן ושאינו עשוי למכור את כליו נמי לא אמרן אלא דברים שאין דרכן להטמין נאמן ושאינו דרכן להטמין נמי לא אמרן אלא איניש דלא צניע, אבל איניש דצניע היינו אורחה. ולא אמרן אלא זה אומר שאולין וזה אומר לקוחין אבל בגובין לאו כל כמינה לאחזקי איניש בגבבי לא מחזיקין ולא אמרן אלא בדברים העשויין להשאיל ולהשכיר, אבל דברים שאין עשויין להשאיל ולהשכיר נאמן דשלח רב הונא בר אבין דברים העשויין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחין הן בידי אינו

removed a pair of scissors for [cutting] cloth and a book of Aggadah from orphans — things which it is customary to lend and hire out [the claimant having brought witnesses that the articles were his, and he claimed that he had lent them to the orphans' father. Rava decided in favor of the claimant who had to take an oath that he had not given or sold them to the

father. Since Rava decided thus, he obviously holds that if the father were alive and said he bought them, he would not be believed because these are articles which are customary to lend, for if he would have been believed, the court would have had to advance the same argument on behalf of the orphans]. Rava said: Even the caretaker may take the oath [referring to the Mishnah, that if witnesses testify that an intruder entered a person's house and seized a pledge, which he hid under his garment (and they could not determine what it was), the householder takes an oath that it is his, and he recovers it. Rava says that if the householder was not present when the intruder entered, but the caretaker was there, he takes the oath]; and even the caretaker's wife may take the oath. Rav Papa inquired: In the case of his hired laborer or retainer [who is not responsible for guarding the house], what is the ruling [do they take the oath in the householder's absence]? Let it stand [the question is unresolved]. Rav Yeimar said to Rav Ashei, If he [the householder] claimed from him [the intruder] a silver goblet [i.e., an expensive article], what is the ruling [is the householder believed under oath]? [He replied:] We see, if he is a man reputed to be wealthy [known to have similar valuable objects in his house], or a man who is trustworthy so that people deposit [articles] with him [and he states that another person had deposited it with him], he takes an oath and recovers [the goblet], but if not, he does not.

זוהר אמור דף קב עא

אמר רבי יוסי ווי לון לעמא דעשו בשעתא דהאי שער משדרי להווא דלטורא ממנא דעליהו דבגניה אתי לשבחה לון לישראל וקדשא בריד הוא אהדר כל אנון חובין לרישא דעמיה בגין דכתיב (תהלים ק"א) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. אמר רבי יהודה אלמלא הווי ידעי אומות העולם מהאי שער לא שבקין לון לישראל יומא חד בעלמא. תא חוי כל הווא יומא משתדל איהו בהווא שער ובגין כך קדשא בריד הוא מכפר להו לישראל ודכי לון מכלא ולא אשתכח קמגוריא קמיה לבתר הוא אתי ומשבח להו לישראל וכדין שאיל ליה כמה דאמר (איוב א') ויאמר יי אל השטן מאין תבא אתי בתשבחהו דישראל וקמגורא אתעביד סנגוריא ואזיל ליה בדין קדשא בריד הוא אמר לשבעין שרין דסחרין ברסניא חמיתון האי דלטורא היאך קאים על בני תדיר (אסתכמו) הא שעירא הדא דאשתכח (ס"א אשתדר) גביה בפתקא דכל חוביהו וכל טעותיהו וכל מה דחמו וחבו קמאי והוא קביל לון בדין אסתכמו בלהו דיהדרון אנון חובין על עמיה. רבי אבא אמר כל אנון חובין וחטאין מתדבקין ביה כמה דכתיב (מכ"ה ז') ותשליך במצולות ים כל חטאתם ולבתר בלהו מתהדרין ברישיהו דעמיה הדא הוא דכתיב (ויקרא ט"ז) ונשא השער עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sha'arei Teshuvah, Page 30

שערי תשובה דף ל עג

The category of flatterers: A flatterer is one who is aware, either by seeing or knowing, that his fellow has done some wrong, that he has perpetrated a deception or sinned against someone by slander or hurtful words, and speaks to him with a smooth and evil tongue, saying that he has committed no sin. It is a minor thing to him that he sins by refraining from rebuking him, as it says, “You shall surely rebuke your fellow, and not bear sin because of him,” (Leviticus 19:17) and that person will continue to sin, because of his saying, “you have not sinned.” This idea is expressed by the words, “and you strengthen the hands of evildoers.” (Jeremiah 23:14) This sinful flatterer also has a severe sin for not being zealous in his pursuit of truth. Instead he abets falsehood, saying that evil is good, regarding darkness as light. He also places a stumbling block in front of the sinner in two ways. Firstly, that he will not regret his evil. Secondly, that he will repeat his sin the next day because the flatterer praised this wicked man for the desire of his soul. In addition, he deserves punishment for the harm he causes to the person who was wronged by that sinner, since in effect he is justifying the person who sinned against him. In addition, he will be punished for the falsehood, as it says, “You will destroy those who speak lies.” (Psalms 5:7) And it says, “One who justifies the wicked and one who condemns the righteous, both are an abomination to the Lord.” (Proverbs 17:15) How much more is this so, if the sin that his fellow has done is revealed to everyone. For when the flatterer says to him in front of other people “You are blameless and without sin,” he has desecrated and shamed law and justice. A person is obligated to endanger himself rather than place the weight of such a great sin upon his soul. Our Rabbis relate that when King Agrippas was reading the Torah and came to the verse, “You may not appoint a foreigner over you, one who is not your brother,” (Deuteronomy 17:15) tears streamed down his eyes. The people

בת חנפים החנף אשר הפיר או ראה ידע כי יש עול בכף חברו וכי החזיק בתרמית או כי יחטא איש לאיש בלשון הרע או בהונאת דברים ויחליק לו לשון הרע לא פעלת און המעט ממנו עון הנמנע מן התוכחה, שנאמר (ויקרא יט) הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא. ויוסיף לחטא על אמרו לא חטאתי בענין שנאמר (ירמיה נב) נחזקו ידי מרעים. והנה זה ביד החנף האויל עון פלילי כי לא יקנא לאמת, אבל יעזר אחר השקר ויאמר לרע טוב וישם חשף לאור. גם נתן מכשול לפני החוטא משני פנים. האחד כי איננו נחם על רעתו והשני כי ישגה באולתו ביום מחר, כי הלל רשע החונף אותו על תאות נפשו מלבד כי ישא ענש על הנזק אשר הזיק לאשר אשם לו החוטא על צדקו מי אשר חטא לו מלבד כי יענש על דבר שקר, שנאמר (תהילים ה) תאבד דוברי כזב. ונאמר (משלי י) מצדיק רשע ומרשיע צדיק תועבת ה' גם שניהם. כל שכן אם העול אשר בכף חברו גלוי לרבים כי באמר אליו החנף לפני בני אדם זך אתה בלי פשע חיל ובזה דת ודין וחייב האדם למטר עצמו לסכנה ואל ישיא את נפשו עון אשמה כזאת. ואמרו רבותינו על ענין אגריפס שהיה קורא בתורה וכשהגיע לפסוק זה (דברים יז) לא תוכל לתת עליך איש נכרי זלגו עיניו דמעות. ואמרו לו: אחינו אתה. באותה שעה נתחייבו שונאיהם של ישראל בליה, שחנפו לו

said to him, “You are our brother.” Our Rabbis say that at that moment, the “enemies of Israel” [a euphemism for Israel] became worthy of destruction because they flattered Agrippas. And when one is seated in judgment, he must not fear mortal man. As it says, “You shall not fear any man.” (Deuteronomy 1:17) This trait that we have discussed is characteristic of a wicked man, who is counted among two evil groups, because he associates himself with them; falsehood and flattery. His lot is that of the category of flatterers who are destroyed for their flattery alone.

לְאַגְרִיפָס אֶף כִּי הוֹשֵׁב עַל הַמְשָׁפֵט אֵין לוֹ
לְפַחַד מֵאֲנוּשׁ יָמוּת, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שם א) לֹא
תִגְוְרוּ מִפְּנֵי אִישׁ וְהַחֲלַק הַזֶּה שֶׁהוֹכְרֵנוּ
הוּא חֲלַק אָדָם רָשָׁע הַנִּמְנָה עִם שְׁתֵּי כְתוּת
הָרְעוּת מִן הַתְּחַבְּרוֹת אֲלֵיו הַשְׁקָר וְהַחֲנוּפָה
וַיֵּשׁ בְּחֻלְקוֹ פֶת חֲנָפִים אֲשֶׁר בָּם הַחֲנָף
נִסְפָה וְאֵבֵד בְּעַד הַחֲנוּפָה לְבַד:

Practical Law:

Rambam, Laws of Blessings, Chapter 6

(1) One who washes his hands should pour [the water] onto them gradually until he has poured the proper amount. But if he poured the whole *revi'it* with one pouring motion, it is acceptable. Four or five [people] may wash next to one another or with their hands one above another with one pouring motion, provided that they relax their hands so that the water can come between them. And that single pouring motion must contain a *revi'it* for each person. (2) Water for the hands may not be poured from the sides of [broken] vessels [since a vessel for washing hands, must be able to stand on its own without support, (see HaGaot Maimoni and Tosfot Chulin 107b)] nor from the bottom of a ladle, nor from shards of pottery, nor from the lid of a barrel. But if one prepared the lid for washing [so that it stands on its own without anyone supporting it], it may be used for washing hands. Similarly, a [water] skin that was prepared [in such a fashion to be able to stand on its own] may be used for washing the hands. But a sack or a basket [even though] they were prepared to hold water, may not be used for washing the hands [since they are not regarded as a **water** vessel]. And one may not give [water] to another person [cupped] in his hands, because his hands are not a vessel. Vessels that are broken in a manner by which they become released from the possibility of ritual impurity [i.e., they broke and are no longer considered “vessels”] may not be used for pouring [water] onto the hands because they are [merely] fragments of vessels [and are not considered vessels].

הלכה

הרמב"ם הלכות ברכות פרק ו

א יֵשׁ לְנוֹטֵל לִתֵּן עַל יָדָיו מְעַט מְעַט עַד שִׁיתֵן
בְּשֵׁעוֹר. וְאִם נָתַן הַרְבִּיעִית בְּלֵה בְשִׁטְיָה אַחַת
כְּשֶׁר. נוֹטֵלִין אַרְבַּעַה אוֹ חֲמִשָּׁה זֶה בְּצַד זֶה אוֹ
יָד זֶה עַל גְּבִי זֶה בְּשִׁטְיָה אַחַת וּבִלְבַד שִׁירְפוּ
יְדֵיהֶן כְּדֵי שְׂיבֵא בִינְיהֶן הַמַּיִם וַיְהִי בְּאוֹתָהּ
הַשִּׁטְיָה כְּדֵי רְבִיעִית לְכָל אֶחָד וְאֶחָד: ב אֵין
נוֹטֵלִין מַיִם לְיָדַיִם לֹא בְדַפְנוֹת הַכְּלָיִם וְלֹא
בְּשׁוּלֵי הַמַּחֲץ וְלֹא בַחֲרָסִים וְלֹא בְּמַגּוּפַת
הַחֲבִית וְאִם תִּקַּן הַמַּגּוּפָה לְנִטְלָה נוֹטֵלִין
מִמֶּנָּה לְיָדַיִם. וְכֵן הַחֲמַת שֶׁתִּיקְנָה נוֹטֵלִין מִמֶּנָּה
לְיָדַיִם. אֲבָל שֶׁק וְקוּפָה שֶׁתִּקְנֶם אֵין נוֹטֵלִין
מֵהֶם לְיָדַיִם. וְלֹא יִתֵּן לַחֲבֵרוֹ בַּחֲפְנָיו שֶׁאֵין
חֲפְנָיו כְּלִי. וְכֵלִים שֶׁנִּשְׁבְּרוּ שְׁבִירָה הַמְטַהֲרֵת
אוֹתָן מִיַּדֵּי טְמֵאָה אֵין נוֹתְנִין בְּהֵן לְיָדַיִם מִפְּנֵי
שֶׁהֵן שְׁבָרֵי כְּלָיִם: